

Simon Béla – Veitzné Kenyeres Erika

Átfogó adatfelülvizsgálat a fizetésimérleg-statisztikákban –

Szélesebb merítés, pontosabb adatok

2024-ben átfogó adatfelülvizsgálat (benchmark revízió) zajlik az Európai Unió tagországokban a fizetésimérleg-statisztikákban és a nemzeti számlákban, amelynek eredményei általában a szeptemberi, októberi adatközlésekben jelentek, jelennek meg. Ehhez kapcsolódóan bemutatjuk, hogy hogyan és miért változtak a hazai fizetési mérleg mutatói, és mennyiben változik a kép az ország külső gazdasági folyamatairól az új adatok alapján.

A teljes idősort érinthetik a pontosítások

Az Európai Unióban egységes revíziós politika szerint változhatnak a fizetésimérleg-statisztikák és a nemzeti számlák már publikált visszamenőleges adatai. Általában csak *legfeljebb négy évre visszamenően* szabad módosítani egy-egy új adatközléskor a már korábban közzétett adatokat, idősorokat. *Ötévente viszont átfogó adatfelülvizsgálatot* tarthatnak a statisztikusok, amikor hosszabb időszakra visszamenően változtathatják a már megjelent számokat és módszertani változtatásokat is eszközölhetnek az adatjavítások mellett. Az évek alatt felgyülemlett javítanivalók és a módszertani fejlesztések hatása egyaránt megjelenhet a statisztikában, a részleges revíziók miatt az idősorokba korábban bekerült törések kisimulhatnak, illetve a publikációk felépítése és részletezettsége is változhat, természetesen az általános statisztikai módszertan keretei között.

A fizetési mérleg több adatforrásból áll elő. A folyó fizetési mérleg meghatározó részét adó külkereskedelmi áru- és szolgáltatás-forgalom, továbbá a munkavállalói jövedelmek, illetve a folyó és tőke-transzferek jelentős hányada a KSH szakstatisztikáiból érkezik a fizetési mérlegbe. Ellenben a tulajdonosi jövedelmek, illetve egyes transzferek adatforrása az MNB, de a pénzügyi mérleg és az állományi statisztikák is teljes mértékben az MNB saját adatgyűjtéseire épülnek. Ezeket az adatokat kifejezetten a fizetési mérleg összeállításához gyűjti az MNB, felülvizsgálatuk is a fizetési mérleg céljai szerint történik.

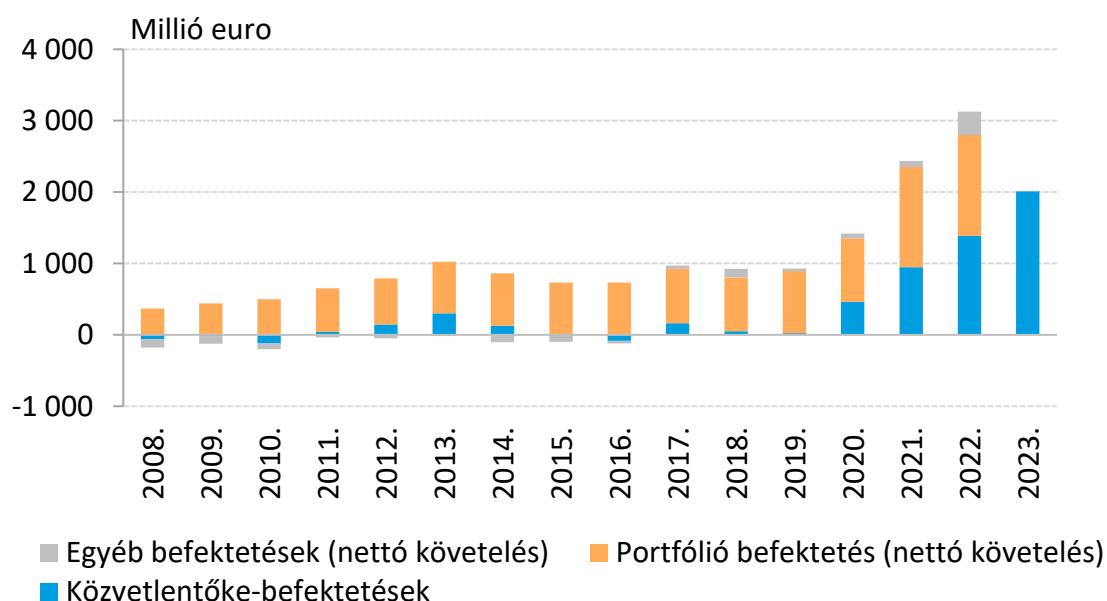
Milyen változások történtek most

A folyó fizetési mérlegbe bekerültek a 2018 előtti időszakra is a nemzeti számlákban már szereplő becslések az áfacsalásokra, amely értelemszerűen egy statisztikai

eszközökkel közvetlenül meg nem figyelhető terület. A KSH módosította az illegális kereskedelemre adott eddigi becslését, a rövid távon Magyarországon dolgozó külföldi állampolgárok munkavállalói jövedelmei esetében pedig új adatforrás felhasználásával történt az eddigi adatok felülvizsgálata.

A benchmark revízió jó alkalmat teremtett arra is, hogy a fizetési mérleg *finanszírozási oldalán* áttekintsük a *háztartási szektor* külföldi befektetéseire vonatkozó becsléseket, és új adatforrások bevonásával, több adatforrás együttes használatával tovább pontosítsuk azt. A felülvizsgálat során módosításra kerültek a közvetlentőkebefektetések között a háztartások külföldön részesedés formájában megvalósult befektetéseinek forgalma és állománya, az ehhez tartozó jövedelem és kapott osztalék; az egyéb befektetéseknél a külföldön tartott bankbetétek; a portfólió befektetéseknél pedig külföldön tartott különféle értékpapír tranzakciók és állományok (az utóbbiakra korábban nem volt rendszeres becslés). Továbbá a háromévente végrehajtott háztartási vagyonfelmérés (Miből élünk?) 2023 végén zárult legutóbbi hullámában begyűjtött adatok részleges feldolgozása új információval szolgált a közvetlentőkebefektetéseknél nyilvántartott külföldi ingatlan-tulajdonra és az egyéb befektetéseknél elszámolt biztosítási tartalékokra vonatkozó becslés módosításához. A módosítások egy része már a 2024 júniusi adatközlésben átvezetésre került 2023-ra vonatkozóan, most azonban ezek a pontosítások a teljes idősorban megjelennek.

1. ábra: Háztartások külfölddel kapcsolatos nettó követelés állományának változása

Forrás: MNB

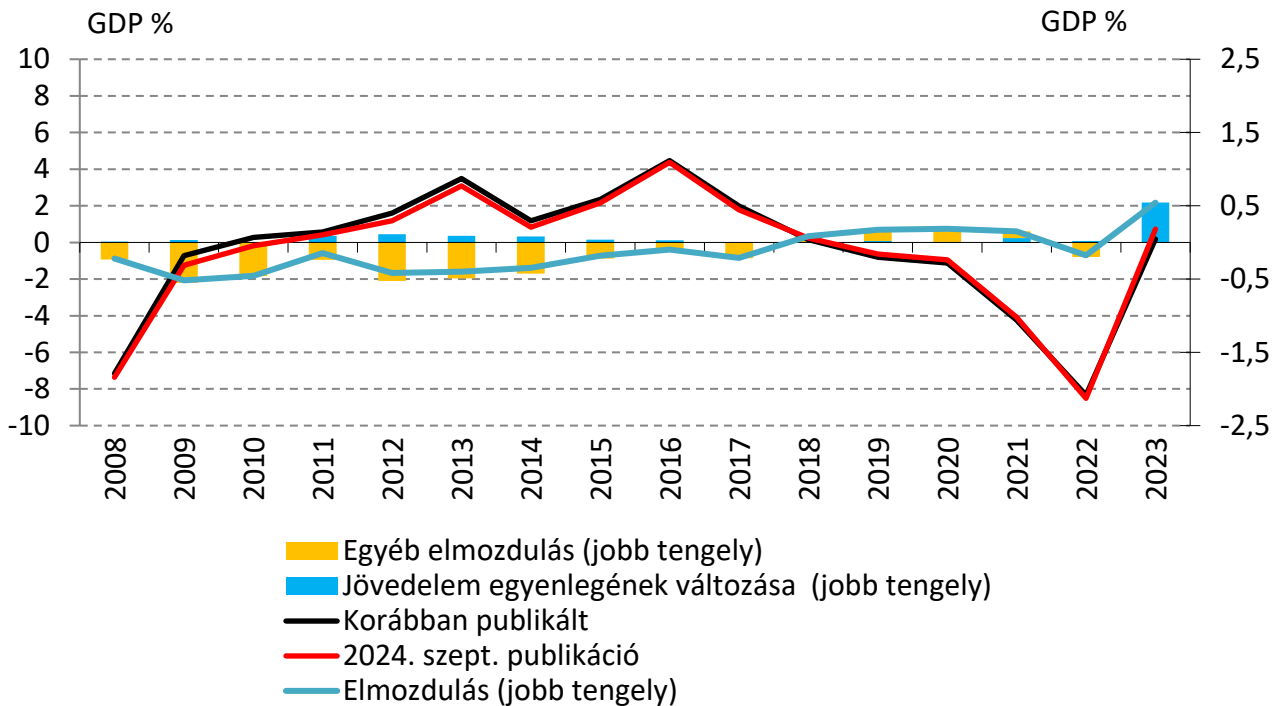
A külföldiek magyarországi közvetlen tőkebefektetései között elszámolt ingatlanbefektetés becslési módszere is változott, ugyanis a vásárlások mellett az eladások esetében is a számítások alapja a NAV illeték adatbázisa lett. Ez a módosítás a tranzakciók mellett az állományokat is befolyásolta a teljes idősorban. A közvetlen tőkebefektetés részesedés állományokban az ingatlanbefektetések módosításán kívül elmozdulást okozott a negatív részesedés állományok megszüntetése év végén, ami azt biztosítja, hogy a tulajdonosok felé negatív tartozás ne álljon fel, illetve a közvetett részesedések után korábban nem teljesen megalapozottan képzett állományok törlésre kerültek. A fenti változások egyenlege a külföldiek magyarországi közvetlen-tőke-befektetés állományát kis mértékben csökkentette, míg a rezidensek külföldi befektetése állományát kis mértékben növelte.

Csak a *szektorok közötti megbontást* befolyásolja a Magyar Export-import Bank Zrt. (Eximbank) átsorolása a hitelintézeti szektorból az államháztartás szektorába, azon belül a központi kormányzatba az Eurostat erre vonatkozó előírása alapján. Az átsorolás a fizetési mérleg mellett a nemzetgazdasági pénzügyi számláit is érintette, azonban az MNB egyéb statisztikaiban (például a bankrendszeri statisztikákban) az Eximbank továbbra is a hitelintézetek között szerepel.

Nem csak a régmúlt változott

A folyó fizetési mérlegben az elsődleges jövedelmek között – és ezzel együtt a pénzügyi mérlegben a közvetlentőke-befektetések között – elszámolt részesedések jövedelme a vállalati beszámolókon alapuló éves adatgyűjtések feldolgozásáig, a tárgyévet követő szeptemberig makrogazdasági előrejelzések alapján becsült adat. Így a mostani revízióban a 2023-ra vonatkozóan mind a magyarok külföldi, mind a külföldiek magyarországi befektetései után elszámolt eredmény becslését felváltotta a tényadat, amely 1,1 milliárd euróval, az éves GDP 0,5 százalékaival növelte a folyó fizetési mérleg éves egyenlegét. Ezzel egyidőben a némileg módosultak a korábbi évek adatai is. (A változás mértéke a GDP -0,5 és 0,5 százaléka között volt.)

2. ábra: Folyó fizetési mérleg egyenlege és változása (GDP százalékában)

Forrás: MNB

Mi várható a jövőben?

Legközelebb öt év múlva, 2029-ben várható a teljes idősort befolyásoló revízió. Ekkor azonban egy másik statisztikai ciklus is érvényre jut: *tizenöt évente ugyanis módszertani felülvizsgálatot* is tart a statisztikai közösség. Ilyenkor a megújított statisztikai szabványok, módszertani kézikönyvek alapján alapvetően átdolgozhatják a statisztikákat, tartalmukban és szerkezetükben is jelentősen változhatnak a publikációk és ezek a változások egységesen jelennek meg a teljes közölt időszakra. A következő módszertani felülvizsgálat során ugyanakkor a jelenlegi tudásunk alapján nem várható érdemi tartalmi változás, azonban akkor új adatforrások, a nemzetközi intézményekkel való szorosabb együttműködés, vagy akár új számítási eljárások eredményei még a jelenleginél is pontosabbá tehetik a hazai gazdaságra vonatkozó statisztikákat.

„Szerkesztett formában megjelent a világgazdaság.hu oldalon 2024. december 4-én.”